

דברי תורה והסלידות

י"ל ע"י מכון אהל אברהם

להוצאת ספרי מורינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון ביער שליט"א
רב דשכונת ריב"ל ב"ש

פרשת ראה

כה תמוז
מברכים אלול
תשפ"ג לפ"ק
גליון תט"ז
שנה ט'

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

לע"נ הגה"צ מוהר"ר מאיר רפאל ב"ר ניסן זצ"ל

פניני הפרשה

לפעמים לקללה חס ושלום לפי מעשיכם אבל ההשפעה מהמקור הוא רק טוב, ואם יאמר האומר אם כן איך אפשר לידע איזה שפע הוא של ברכה או להיפוך ח"ו, הלא יוכל להיות שמהברכה יתהפך להיפוך חס ושלום היינו שיבוא לאיזה אדם עשירות גדול ברב ברכה ויוכל להיות שיהא לו עשירות זו על דרך (קהלת ה, יב) עושר שמור לבעליו לרעתו חס ושלום, וכן בשאר מיני טובות, לזה נתן משה רבינו ע"ה רבן של כל הנביאים סימן מובהק על זה להכיר ולידע איזה ברכה הוא של חסד ואמת אשר ה' יתברך חפץ בברכה זו, היינו אם באותו שעה שנשפע אל האדם שפע טובה וברכה מלעילא ילהב אז לבבו לעבודת ה' יתברך באתערותא דרוחא ונפשא באמת ולקיים את כל מצות ה' אשר ציוהו, זהו סימן טוב ומובהק להאדם שהוא שפע טובה ומתברכת לעד וחפצי בה יקרא לה, כי חפץ ה' יתברך נקשרת בהשפעה ההיא, וזהו פירוש את הברכה, היינו עם הברכה יהיה נשפע לו אתערותא דלבא כזה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם, זהו השפעה וברכה של אמת מתקיימת, **אוהב ישראל**

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. יובן על דרך שבארנו למעלה אשר שנו חכמים במשנה דאבות (פ"ב מ"א) דע מה למעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת ע"ש, ותוכן הדברים, כי באמת מצד עצמותו יתברך אין שייך לתאר שינוי החושים עין ואוזן ויד ורגל, כי מה דמות תערכו לו כביכול כי אם מצדינו אנו מתארים אליו יתברך תואר איברים גשמיים, כנזכר לנו פירוש הפסוק (תהלים לד, זט), עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם, כלומר הצדיקים גורמים לתאר בעצמותו יתברך, עינים להשיג עליהם בעין חמלה, ואזנים לקבל תפלתם, ולזה רמזו בדבריהם, דע מה שנעשה למעלה ממך בסבתך, בחינת התחלקות האברים כביכול, לומר על בורא עולם אחד יחיד ומיוחד, עין רואה ואוזן שומעת, והכל בסבת עם קרובו ישראל,

ראה אנכי נותן לפניכם וגו', כל הרואה ישתומם התחיל בלשון יחיד ראה, ומסיים לפניכם לשון רבים, וג"כ לפניכם לא יצדק כי חלילה שיאמר הש"י שההיפוך של הברכות יהיו שייכים לפני ישראל, ובפרט באומרו נותן וידוע כי מאתו לא תצא וכו' [איכה ג לח], ואחשבה לדעת, שידוע שטבע המצות הוא משפיע כל טוב לכלל ישראל ולכל העולמות וטבע העבירות הוא להיפך והנה לפעמים צריכים להשפיע רע לשונאיהם של ישראל ואיך עושים זה אם הוא מפאת המצות הלא בטבעה כל טוב, ואם מפאת העבירות הלא באיסורייהו קיימי, רק אם עושים תשובה מאהבה אז נעשים הכל זכיות ואז משפיע טוב לישראל שהכול זכיעות רק מעשה הרע שעשה זה משפיע רע לשונאיהם וז"ש ראה אנכי נתן לפניכם, (היינו הכל לפניכם לטובתכם ובידכם ניתנו) היינו ברכה (לישראל) וקללה (לשונאיהם), ומפרש את הברכה (תשפיעו לישראל כפשוטו) אשר תשמעו אל מצות וכו', והקללה (לשונאי ישראל) אם לא תשמעו אל מצות י"י אלקיכם וסרתם מן הדרך (אך) אש"ר (היינו תשובה מבינה המאשריניו תשובה מאהבה) אני מצוה אתכם, (ובזה תפעלו) ללכת (הקללה אחרי אלקים אחרים וכו'), זה מה שנ"ל, ושמעתי הענין כבר באופן אחר בשם איזה גדול והנלע"ד כתבתי, וגם נאמר לי אח"כ בסגנון אחר בשם כבוד אדמו"ר הק' מו"ה יע"צ זצוק"ל. **אגרא דכלה**

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. הגם שמפי עליון לא תצא הרעות רק ברכות וכל מיני טוב, עם כל זה לפעמים יתהפך שפע הטוב וברכה עצמה אל ההיפוך של הטוב מצד שינוי המקבל בעת ההוא לפי מעשיו, והשפע טובה וברכה שנשפע מלמעלה לכל אחד ואחד מעדת ישראל לפי הצטרותו ודי סיפוקו ישתנה לפניהם לפעמים, לאחד יהא ברכה וחסד וכל טוב כמו שנשפע עליו מלמעלה בלי שום גרעון חס ושלום, ולאחר להיפוך לפי מעשיו של כל אחד ואחד, וזהו אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, היינו לפניכם דייקא ישתנה

ובאמת מצד עצמותו אין שום תמונה וציור והתחלקות כלל לא, וגם הברכה וקללה הנעשה למטה, בסבת השתלשלותם ממקורם נעשה שינוי ביניהם, ברכה בפני עצמה וקללה בפני עצמה, והכל מצד המקבלים יש בחינת שינוי, ובבורא עולם נאמר (מלאכי ג, ו), אני לא שנית, לזה רומז הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם דייקא ברכה וקללה, בהתפשטותם ממקום אחדותם ונתלבשו בבחינת הזמנים, נעשה פירוד ברכה וקללה, וזהו לפניכם היום קללה וברכה, ודוק.

ראה אנכי וגו' בכפר גידול התגורר יהודי ושמו רבי הירשעל שהיה צדיק נסתר צדיקי הדור ידעו את גדולתו אך גם מעיניהם הסתיר את עצמו פעם ביקרו בכפר הרה"ק רבי אברהם משה מפשיסחא זצ"ל והרה"ק רבי יצחק מווארקא זצ"ל והחליטו לבקרו ולתהות על קנקנו השניים התיישבו פתחו בדברי תורה וביקשו גם ממנו שיאמר דבר מה וכך יוכלו לבחנו אמר רבי הירשעל אני יהודי כפרי אומר לכם אפוא תורה כפרית השבוע נאמר בפרשה ראה אנכי והפירוש יסתכל כל אחד ואחד באנכי בו בעצמו ואל ינסה לבחון את הזולת, מדי שנה חזר הרבי מווארקא על דבר תורה זו בשם אומרו.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה וגו'. נ"ל דהנה נמצא כמה פעמים שאומה אחת מושלת על אחרת או שמולכת בכיפה, וגם נמצאים אומות שהם מושפלים עד שאול תחתיה ומשועבדים למלכויות אחרות, אבל רוב האומות אינם מושלים על שאר מלכויות וגם אינם משועבדים תחת מלכות אחרת, זולת באומה ישראלית או רואים תמיד או שהיא מושלת על כל גויי הארץ כמו שהבטיחנו השי"ת [להלן כו, יט] לתתך עליון על כל גויי הארץ, או שאנו בדיוטה תחתונה משועבדים למלכות, ולא מצינו בשום פעם שהיו בדרך ממוצע, והטעם פשוט כי האומות עומדים תחת המזל, ופעמים שהמזל מכריע שיעלו למעלה ופעמים שיהיה בממוצע ולפעמים שיהיה במדרגה שפלה, משא"כ באומה הישראלית שאינם תחת המזל אלא הקב"ה מוליכם ולכן אם עושים רצונו הם סגולה מכל העמים, ובשבילם נברא כל העולם והם מושלים על כל האומות, ואם אינם עושים רצון הבורא ילכו שבי לפני.

כתב סופר

לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו'. יש לדקדק אמאי לא כתיב לא תאכל ככל לאו שבתורה, וי"ל כי אם האדם הי" אוכל בירושלים או כשאוכל משולחנו של הצדיק שהוא בקדושה, אז טועם טעם טוב בהאכילה, משום שהקדושה שורה על המאכל ההוא, ואח"כ כשבא לביתו אינו יכול לאכול בקדושה וטהרה כמו בירושלים, ולא יטעם טעם אכילה ההיא כמו שהי בירושלים, משום שאינו בקדושה ההיא, וז"ש לא תוכל לאכול בשעריך וגו', פי' שאינו יכול לאכול בשעריך אפי' מעשר דגנך

וגו', לפי שאינו יכול להשיג בביתו גודל הקדושה ההיא, לכן רצונו תמיד בכל עת לשוב אל ירושלים. **תפארת שלמה**

לא תעשון כן לה' אלקיכם (יב, ד) פירש הרבי הקדוש מלובלין זצ"ל, יש אדם הנוהג בקביעות במעשה מסוים, כגון תענית או טבילה במקוה בכל יום, ונדמה לו שכל הקדושה והיראה שלו תלויה בזה, ואם יחסיר זאת יפסיד הכל, ובאמת לא כן הוא, והנוהג כן הרי הוא כעובד לעבודה זו, אף שאמרו חז"ל (תענית יא), היושב בתענית נקרא קדוש, כמו כן טבילה מביאה הארה, אך עם כל זאת עליו לדעת כי הכל מהשי"ת, פעמים מקבל השפעת הקדושה על ידי תענית, ופעמים ע"י אכילה ושתיה דווקא, כמו שרואים בערב יו"כ, זה הפירוש לא תעשון כן אל תחשוב שדווקא כן הוא הדרך. **נועם מגדים (פ' תשא)**

לא תעשון כן וגו'. כן, יתפרש לשון צדק ונכון כנ"ל, כי הנה השי"ת [חפץ] שהצדיקים יבטלו גזירתו כי זה שעשועיו ית', והנה לבל יאמר הצדיק בוודאי צדקו דיניו ית' ומה לי להיות מקטרגא דמרי, אל יאמר כן, וזהו לא תעשון כן, לא תעשון צדק ונכון לדיניו ית', כי אדרבא השי"ת חפץ בזה שימליצו עבור בניו וימצאו להם זכות, כמ"ש השי"ת ספר אתה למען תצדק [ישעיה מג כו], כי חפץ חסד הוא.

בנים אתם לה' אלקיכם הרה"ק ר' שלמה מקרלין זצ"ל היה אומר: החטא הגדול ביותר הוא, שהאדם שוכח שהוא בן מלך.

אמר הרה"ק ר' פינטשע זצ"ל אבד"ק פילץ בשם המגיד הק' מקאזניץ זצ"ל, על הפסוק בנים אתם לד' אלקיכם, הנה אמרו חז"ל (ר"ה כד, כה) עה"פ אשר תקראו אתם במועד, אל תקראו אותם אלא אתם, אתם אפילו שוגגין, אפי' מוטעין כו', מה אם שם שתקרי 'אותם', רק לפי שנכתב חסר 'אתם', דורשים אתם אפילו מזידין ומוטעין, כל שכן כאן שכתוב מפורש בנים אתם בפתח, ודאי שעלינו לדרוש שאנו נקראים בנים לה' אפילו שוגגין מזידין ומוטעין, אין מאבדים את השם 'בנים' להשי"ת.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך (יד, כב). הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר הוזמן לעיר אפאלא לש"ק, ואחר כמה הפצרות שהפצירו בו, נענה להם אך התנה עמהם שיכינו סעודות שבת בעבור כל העיר, כדי שכולם יאכלו אצלו על שלחנו, אולם מאחר והרבה אכלו בביתם, על כן נשאר מאכלים רבים מאד, בשר ודגים וכל מטעמים, באו לפניו בשאלה, רבי, מה נעשה עם כל המאכלים? ציוה הרבי עליהם להכין מלוה מלכה בעבור כל בני העיר, כאשר נכנס לסעודה, ראה אברך אחד עומד בפניה תפוס במחשבות, אותו אברך הרהר בתרעומת, מדוע ציוה הרבי להכין כל כך הרבה? האם לא היה טוב יותר לעשות הוצאות כאלו בעבור דבר שבצדקה לפרנסת העניים, כאשר נכנס הרבי, פנה אליו ואמר לו, מצינו בתורה הקדושה, שיש מצוה להפריש מעשר שני בשנה ראשונה ושניה, רביעית

וחמישית, ומעשר עני בשנה שלישית וששית, מה היו עושים במעשר שני, עולים לירושלים ואוכלים סעודות, וקשה קושיה גדולה, מדוע לא יתן המעשר ברוב השנים בעבור העניים, אלא רואים מכאן, שהמשתה והשמחה לפני ה', גדול יותר ממעשר עני, כמו שמצינו שעל ידי כך היה נכנס בלבם יראת שמים, כמ"ש התוס' בב"ב (כא, ד) "ד"ה כי מציון תצא תורה, לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדדרשינן בספרי למען תלמד וגו' גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה, כך הוא גם עכשיו, כשאין ביהמ"ק קיים, הנסיעה לרבי והשולחן שהוא עורך לפני ה', הוא כמו המקום אשר בחר בו ה' אלקיך, ומביא ליראת שמים, כמו השמחה באכילת מעשר שני, לפיכך מעשר שני נהג בארבע שנים, ואילו מעשר עני ניתן רק בשנים שלישית וששית, רואים בפירוש כי סעודות החסידים גדולה במעלה מנתינת צדקה, אז הודה האברך כי היה בלבו תרעומת, ועכשיו הכל ישר וטוב בעיניו.

ישא ברכה (מודז"ץ)

כי יברכך ה' אלקיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח. דקדק כ"ק אאמו"ר הגה"ק רבי שלמה מבאבוב זצלה"ה הלא ידוע דבכל מקום אכין ורקין מועטין הן אם כן מה בא כאן תיבת אך למעט ויש לומר בזה על פי מה דאיתא באבות (פ"ב מ"ז) מרבה נכסים מרבה דאגה אם כן יוכל האדם לחשוש דכשיברך ה' אותו בכל תבואתו ובכל מעשה ידיו וירבו נכסיו גם דאגותיו ירביון על זה מסיים הכתוב והיית אך שמח ובא תיבת אך למעט הדאגה שאפילו כשירבו נכסיו יהיה רק בשמחה בלי שום דאגות כי ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה.

נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך (דברים ט"ו י). פעם אחת נסע הרבי ר' בונם זי"ע מדאנציג לביתו דרך עיר שעפס, ושם היה מופלג אחד, ושמו ר' זלמן חסיד, והיה עני מאד, ויהי כאשר בא הרבי ז"ל לאכסניה, שלח אחרי הר' זלמן הנ"ל, ואמר לו, הא לך מלוא חפנים מעות, ולך עשה סעודת מרעים, כמו שנהוג אצל חסידים, כיד המלך, ולקח ר' זלמן את המעות והלך לביתו להכין סעודה כמצווה, ולקח דגים ועופות ומיני משקאות וכל צרכי הסעודה, ונשאר עוד בידו סכום כסף, והרבי זי"ע, קרא את המשרת של בעל האכסניה, ובקש ממנו שישלח אליו סוחר פרוות, וקנה ממנו מעיל פרווה וכובע פרווה (א פיטער און א לאפין היטעל), וכן קנה נעלים וגרבים וחתוכת בד פשתן, שנתנו

מיד לחיט לתפור לו כתונת יפה, בקיצור, הוא הזמין עבור אותו ר' זלמן, כל הצטרותו בביגוד ולבוש, וכשאר הגיע הזמן ללכת לסעודה, ציווה למשרת לארוז את כל הכבודה, וללכת אתו לביתו של ר' זלמן לסעוד עמו, וכאשר הגיעו לבית, הלביש הר"ב את ר' זלמן מכף רגל ועד ראש, ושם עליו גם את המעיל והכובע, כי היה אז חורף ובבית היה כפור, כי לא היה במה להסיק את התנור, ויפן הר"ב כה וכה, וירא, כי גם הבני בית והילדים הקטנים ממש קופאים מקור, כי אין בגד ללבוש, ונתן למשרת כסף, וצוהו ללכת לחנות ולהביא בדים בכדי לתפור לכולם שמלות, והיה להם שמחה גדולה עד אין שיעור, ואחרי שגמרו לאכול, הביאו כל מיני משקאות וינות טובים להטיב לבם, ואחר הסעודה, חזר הר"ב לאכסניו בלווית ר' זלמן, והיה כאשר עמדו להפרד, לקח אדמו"ר זי"ע כמה רובלי כסף, ונתן לר' זלמן להנאותו (א דיזנע), ותמה מאד ר' זלמן ולא רצה לקבל, באמרו, הלא נשאר לי מעות מקנית צורכי הסעודה, וגם קבלתי מספיק בגדים ומלבושים, ומה זה שאקבל עכשיו עוד מעות! והשיב לו הר"ב זי"ע, הלא התורה אמרה, נתן נתן ולא ירע לבבך בתתך לו, והדקדוקים רבו, אבל הפשט הוא, כי זה שנותן לעני בתורת רחמנות - אינו בכלל צדקה, והוא כמו שמבריא גופו, שאינו יכול לסבול עוד רחמנותו וצרותיו, ולזה, צריך ליתן צדקה כמה פעמים, עד שלא ירע לבבך, היינו, שלא יהיה עוד רחמנות על העני המקבל, ואז מקיים אחרי זה מצות צדקה, ועכשיו - המשיך הר"ב זי"ע - שנתתי לך את כל מה שהיית צריך, אין לבי כואב עליך עוד, וכעת יכול אני לקיים מצות צדקה כראוי כציווי התורה הקדושה, וכל יגיעתי היה שאבא למדינה זו ואקיים את המצוה, ואם לא תקבל ממני עכשיו את המעות - היתה כל יגיעתי ח"ו לריק, ואז תיכף כששמע הר"ר זלמן את דברי הרבי ז"ל, קיבל את המעות בסבר פנים יפות, ונפרדו זה מזה בברכה ושלוש, וראה, הנמצא איש כזה אשר רוח אלקים בקרבו.

קול מבשר

אלול

בש"ק קודם ר"ח אלול בסעודת מלוה מלכה זמר הרה"ק ר' אשר מקארלין אליהו כמה שעות ואח"כ אמר סגייט חודש אלול השי"ת זאל העלפין אז מזאל קענין תשובה טאן הגם ווי אזוי איז דאס מעגליך אז מיר זאלין קענין תשובה טאן נאר אזוי וויא דער רבי ר' זושא ז"ל האט גיזאגט אז איך פארגיין יעדער איד זאל האבין 15 פאס גאלד און יעדער פאס זאל זיין אזוי גרויס וויא דער ים אוקינוס איי ווי וועט מען אהין טאן די פעסער נאר אזוי וויא גאט איז גרויס וועט ער זעהן א אורט אויף דעם אזוי וועט ער זעהן א וועג פאר אונז ווי אזוי תשובה טאן.

זהב המנורה בשם דברי אהרן

שיעורי הלכה

ממורינו הרב שליט"א

המושך הלכות בית הכנסת / ד'
סי' קנ"ג סעי' א' - ב'

שיעורי ההלכה נתנדב ע"י

הנהלת בית הוראה "אוהל ציון"
שע"י ביהמ"ד סלנט - ריב"ל 28, בי"ש

בנשיאות הגה"צ מורינו הרב שליט"א

053-318-1922

שאלה: כשמוכר חומש או נביאים וכתובים (הנעשו בצורת הנ"ל), מה אפשר לקנות בדמיה?¹

תשובה: כשמוכר נביאים וכתובים אפשר ליקח חומש בדמיה², משא"כ כשמוכר חומש א"א ליקח רק ס"ת בעצמו³.

שאלה: האם מותר למכור חומשין שלנו, הכרוכים כל החמשה חומשי תורה יחד, כדי לקנות חומש אחד העשוי בגלילה?
תשובה: כן⁴.

שאלה: האם יש אופן שמוותר למכור דבר שבקדושה, כדי להורידו לדבר שקדושתו קלה?

תשובה: בדרך כלל אסור⁵, ומ"מ במעמד אנשי העיר וז' טובי העיר יבואר לקמן בסעי' ז' שמוותר⁶.

שנתקבל בעד מכירת בית הכנסת?

תשובה: מותר לקנות כל דבר שהוא יותר העלאה בקדושה⁷, כגון ארון קודש, או בימה⁸.

שאלה: מה מותר לקנות בדמים שקיבלו על הבימה?

תשובה: כמו בשאלה הנ"ל, דהיינו רק לדבר שהוא העלאה בקדושה, כגון מטפחת של ס"ת, או ס"ת בעצמו⁹.

שאלה: מה מותר לקנות בדמים שקיבלו על מטפחת של ס"ת?

תשובה: כמו שכתבנו לעיל, שצריך להיות העלאה בקדושה, ולכן מדמי מטפחת אפשר לקנות חומשים, נביאים וכתובים, אבל רק אלו שנכתבו כעין ס"ת, דהיינו בגלילה ובתפירת גידין.

שאלה: האם מותר לשנות מבית "הכנסת" לבית "המדרש" או להיפך?

תשובה: מותר לעשות מבהכ"נ בהמ"ד¹⁰, ואף שלא יתפללו בכלל בביהמ"ד¹¹, ומ"מ לכתחילה נכון שידחקו את עצמם להשיג מעות אחרים לצורך ביהמ"ד¹².

אבל מביהמ"ד לביהכנ"ס אסור¹³.

שאלה: האם מותר לשנות מבהכ"נ לבהמ"ד ליחיד בביתו.

תשובה: יש להחמיר בזה¹⁴.

שאלה: האם מותר "למכור" בהכ"נ, כדי "לקנות" בהמ"ד?

תשובה: אם הביהמ"ד מזומן לפניו, ואינו חסר אלא נתינת מעות, מותר¹⁵.

שאלה: אלו דברים מותר לקנות בדמים

שהתיר השו"ע לקנות נמי נביאים וכתובים, הוא משום דשום דשום לחומשים לענין שיש עילוי בקדושתן ממטפחת, אמנם לגבי חומשין לחוד כנגד הנביאים וכתובים ע"י לקמן.

¹ כ"כ במ"ב (סק"ו).

² שו"ע (שם) והטעם דקדושת חומשים העשויים בגלילה, גדולה מהן, ואסור ליקח בדמי חומשין נביאים וכתובים.

³ כ"כ במ"ב (סק"ו) והטעם הוא דחומשין שלנו, גרע מחומש אחד העשוי כתיקון ס"ת.

⁴ שו"ע (שם)

⁵ ביה"ל (ד"ה אבל).

⁶ מ"ב (סק"ד)

⁷ כ"כ בשו"ע סעי' ב' וז"ל: בני העיר שמכרו בהכ"נ [ובמ"ב מבואר דזה לאו דווקא שכבר מכרו בדיעבד, אלא ה"ה דמוותר לכתחילה למכור לדברים אלו], יכולים ליקח בדמיו תיבה, דהיינו היכל שמניחין בו ס"ת (ארון הקודש), או לוח שמעמידין עליו ס"ת (בימה).

⁸ שו"ע (שם).

⁹ כ"כ בשו"ע (שם) וז"ל: לוקחין בדמיה ספרים, דהיינו שכתוב כל חומש לבדו, וכן נביאים וכתובים, וביאר במ"ב (סק"ה) דבימיהם היו כותבין החומשין כעין ס"ת בגלילה ובתפירת גידין, ואח"כ ביאר במ"ב (בסק"ו), דהטעם

¹⁰ שו"ע סעי' א', והטעם הוא דביהמ"ד הוא מקום המיוחד לתורה, וקדושתו גדולה יותר.

¹¹ ע"י במ"ב סק"א.

¹² כ"כ בשעה"צ אות א'.

¹³ שו"ע שם, והטעם כתב במ"ב (סק"ב) דמעלין בקודש ואין מורדין.

¹⁴ במג"א כתב שצ"ע אם מותר, ובא"ר מצדד להחמיר.

¹⁵ כן כתבו האחרונים שמוותר למכור ביהכ"נ לקנות ביהמ"ד, ומ"מ הביא הביה"ל (ד"ה מותר) דזה דווקא במקום דליכא למיחש לפשיעוּתא כגון שמוכן לפניו הביהמ"ד, ורק חסר הממון.

סיפור

בזריזות פינה הסוחר את חפציו מן החדר והלך בעקבותיו של ר' פרץ אל החדר שהועיד לו, ומעתה לא הסיר עיניו מן התכונה שרחשה בסביבות בית המלון, הנה הגיעה מרכבתו ההדורה של הרבי סוסים אבירים רתומים אליה, וכולה אומרת הדר מלכות, כעבור רגעים אחדים נגלתה לנגד עיניו דמותו הקורנת של הרבי, כשהחסידיים מקדמים אותו בחרדת קודש לא עבר זמן רב ונחיל אנשים נראה זורם אל הבית למרות שעת הלילה המאוחרת, דבר בואו של הרבי אל העיירה הכה גלים ויהודיה נהרו בהמוניהם לשחר את פניו, לזון עיניהם בהדרת קודשו ולהתברך מברכות פיו, הגבאי כותב הקוויטלעך לא הניח לרגע את העט מידו, ר' אלעזר עומד ומביט, הכל זר לו ומוזר, הנהירה הזו יראת הכבוד שטרם נפגש בשכמותה האמונה היוקדת שניבטה מעיני הבאים כל אלו היו דבר חידוש לגביו, בין העומדים בתור לפני דלת החדר הבחין הסוחר בבעל הבית ר' פרץ ורעייתו הממתינים גם הם בתור לקבל את ברכת הצדיק, לנגד עיני רוחו צפו ועלו דברי הגמרא על כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו רעב ככלב יצא שבע וטוב לב כך ממש נראו האנשים הבאים הנה, בתור ההמתנה נחרשו קמטים על מצחם וסאת יגונם כמו פרצה באשד, אך עם צאתם שרתה עליהם נהרה עילאית וכל חזותם אווירה שמחה אמונה ותקווה.

אך לפתע צדו צלילים צורמים את אוזניו, הוא חידד את חוש השמיעה שלו ונוכח לדעת כי הוא עד לויכוח נוקב שניהל ר' פרץ בעל הבית עם רעייתו באגף המגורים שלהם, היה זה כאמור לאחר שנכנסו לקבל את ברכתו של הרבי מקטעי הדברים שהגיעו לאוזניו קלט ר' אלעזר ההמום כי הרבי דרש מהם בתמורה לברכתו סכום עתק של מאתיים רובלים, כעת נטוש היה הוויכוח ביניהם האם להיעתר לדרישה, הלא בסכום זה מסתכם כל רכושנו, טענה האשה, כל אשר חסכנו במשך שנות חיינו כשקיימנו פרוטה לפרוטה לעת מצוא ועתה נפקיר את הכל בידו של הרבי, מי יערוב לנו לעת זקנה ומה יהיה לעת משבר, איי לך, ענה בעלה בתמימות אמת מה לך להרהר אחר הרבי הקדוש הלא כל המהרהר אחד רבו כמהרהר אחר השכינה אין לי כל ספק כי זוהי ההשקעה הבטוחה ביותר ועדיפה לי ברכת קודשו של הרבי יותר ממאתיים רובל ואף כהנה וכהנה, דמו של ר' אלעזר מיודענו רתח בקרבו הוא לא יכול היה לקלוט את המתרחש כאן, הלא אין לך אכזריות גדולה מזו, הרהר בדעתו הענייה, ליטול מבני זוג אלו את כל ממונם, מה גם אחר שכיבדו אותו וכה חרדו לקראתו, זהו שחרם על

עתה ידעתי כי צודק הייתי בהתרחקות מהחסידיים מרבתיים ומדרכיהם ברוך שהבדילני מן התועים מהם ומהמונם, נאנח ר' אלעזר והפטיר לעצמו באנקת רווחה אחר כל מה שראו עיניי ושמעו אוזניי אין לי כל ספק בכך רחמנות גדולה היא על הנוהים אחריהם כעיוור המגושש באפלה.

היה זה באישון לילה לאחר יום עמוס מאוד שעבר על ר' אלעזר, סוחר היה ומתוקף היותו סוחר היה נודד מפעם לפעם בדרכים בין ערים ועיירות גלילות ומחוזות. ביום הזה בו מתרחש סיפורנו לפנות ערב הגיע ר' אלעזר לעיירה רוסית טיפוסית, בהיות כי עייף היה מטורח הדרך תר אחר בית אכסניה בו יוכל לפוש קמעא ולתת מנוח לעצמותיו היגעות, בהכוונת עוברי אורח הגיע אל בית מלוננו של ר' פרץ, זה האחרון קבלו במאור פנים הציע לפניו שולחן ערוך במיני מטעמים, ולבקשתו של ר' אלעזר שהייתה כמובן מלווה בהבטחה לתשלום הגון, הקצה עבורו חדר מיוחד לשינה, מהמובחר של כל חדרי הלינה שבמלוננו, התרווח לו ר' אלעזר בחדרו נהנה מן המנוחה ומן השלווה ולא חלף זמן רב מאז שקרא קריאת שמע שעל המיטה וכבר שקע בשינה עמוקה וקיים בעצמו מאמר הכתוב מתוקה שנת העובד.

והנה ויהי בחצי הלילה וקולות רמים טרדו את שנת הישרים שלו, קול הלמות סוסים ורעש רעמי פעמונים, מוזודות נפרקות האנשים עולים ויורדים, בקיצור, רעש ומהומה, לא עבר זמן רב ודפיקות נשמעו מכיוון הדלת, מה אירע כאן? תמה ר' אלעזר לעצמו מדוע אין מניחים לישון בשלווה, ואכן לא הניחוהו, על המפתח ניצב ר' פרץ בעל הבית, ולאחר הקדמת אלפי סליחות ביקש את אורחו הנכבד לפנות את חדרו ולעבור לישון בחדר אחר, עם שותף.

הבן נא, התנצל ר' פרץ, אורח רם מעלה הגיע הנה בפתאומיות הלא הוא הרבי הקדוש הצדיק המפורסם רבי דוד טאלנער זכות עצומה היא לי לארחו בבית מלוני, וכמובן שעלי להקדיש לכבודו את העידית והמיטב, כמובן כמובן, נענה ר' אלעזר בטוב לב ובהבנה מלאה הבה ואהיה גם אני שותף למצוה זו של הכנסת אורחים מהודרת שכזו, ובלבו הרהר הנה הזדמנה לידי משמים האפשרות לעקוב מקרוב אחר רבי של חסידי תהלוכותיו ואורחותיו זה זמן כביר שמעתי על דרך זו ודעות מנוגדות ביחס אליה עתה אוכל להתרשם ממנה ללא כל אמצעי.

רב חדרים, אורוות סוסים, מסעדה ובית ממכר יי"ש וכן הלאה, הסוחר עמד כהלום רעם הנה כל הדברים התמוהים שנחשבו בעיניו לתעתוע דמיון, לא היו כי אם דברי נבואה ורוח הקודש גלויה, לאחר בירור קצר התברר לו לד' אלעזר כבר למעלה מכל ספק, כי אכן כל אלו שייכים לד' פרץ שעלה לגדולה למעלה למעלה, אולם הרי עדיין לא היה ר' אלעזר חסיד, ומכיון שכך עדיין טרדה את מנוחתו קושיה עצומה, הא ניחא שהרבי הינו בעל מופת ודבריו חיים וקיימים, אולם כיצד יכול היה להרשות לעצמו ליטול מאתיים רובל בשכר ברכתו, הלא הדבק במידותיו שנינו, ומה אני בחינם אף אתם בחינם, אולם שלא כבפעם הקודמת עתה הביאתו הקושיה לקום ולעשות מעשה, אסע לטאלנא אכנס אל הרבי ואשאלה את פיו לפשר המעשה הזה, וממחשבה למעשה ערך ר' אלעזר את המסע והגיע לחצר הקודש בטאלנא, לא שת ליבו אל הפאר ואל ההדר, אל היושבים המופלגים ואל אוירת הקדושה והרוממות שחפפה על כל, אחת היא לו, ברצונו להיכנס אל הרבי להציג את שאלתו ולקבל מענה לתמיהתו.

בעיניים רחיקאיות בחן הרבי את ר' אלעזר ובקולו הקדוש השיב לו במענה רך, הבן נא ר' יהודי, הנה לאותו ר' פרץ היה סך זה של מאתיים רובלים שבכך הסתכם אכן כל רכושו, אולם היא שהייתה בעוכריו, שכן בכל פעם שחלפה עונת דאגה על ראשו בכל עת שזוכר בחשש מי יודע מה ילד יום מה נעשה באם יחליט הפריץ לגרשנו מנחלתנו, רעדה הייתה אוחתנו, אך מיד היה מתנחם ואומר נו אל דאגה פרץ הן יש עימך סך מאתיים רובלים אין זה סכום מבוטל כלל וכלל, עם מאתיים רובל לא תלך לאיבוד כבר תסתדר, כאשר פנה לבצע עסקה מסוימת היה החשש מקנן בקרבו מי יודע אם אצליח בדרכי אשר אנכי הולך עליה, אך מיד הייתה צפה ועולה התשובה הן מאתיים רובל שמורים עימי במקרה הגרוע אפתח עסק חדש, וכן הלאה, כך הפטיר הרבי שמאתיים רובל אלו היו לכעין עבודה זרה, רח"ל, בהם שם ר' פרץ את כל מבטחו והם ישעו ומשגבו.

אולם הרי על יהודי לבטוח בשם ה' ולא בשום דבר אחר והיה ה' מבטחו, ה' דייקא, ולא שום אמצעי אחר לא קופת חסכון ולא משכורת לא עבודה ולא משמרת, כל עוד שקוע היה בביטחון שווא זה, כל עוד היו כל מעייניו בחסכוניותו, ועליהם היה נשען, מנוע הייתי מלברכו ומלהשפיע עליו מטוב ה', בכדי שקרנם תרום בכבוד ומזלם יעלה ויפרח, היה עלי קודם לבער את העבודה זרה שקיננה בקרבם, רק כאשר נטלתי מאיתם את מאתיים הרובלים, והגבהתי את עינם למרום, או אז יכלה לחול עליהם ברכת ה' אשר היא תעשיר, רק אז יכול הייתי להשפיע עליהם טוב וחסד מצד הקדושה, ולהרחיב גבולם מתוך אמונה אמיתית.

מקור: ספר כנסת דוד

טובת עין שנהגו בו, בכוחות על אנושיים התאפק ר' אלעזר מלהביע את אשר עם לבבו הנועם, והמשיך להאזין בשקט, בסופו של דבר הכריעה אמונתו הזכה של ר' פרץ את הכף, ובהסכמה מלאה החליטו להשליש את מלוא מאתיים הרובלים לידיו האמונות של הרבי הקדוש, רחמיו של ר' אלעזר כה נכמרו עליהם בטוח היה כי דעתם השתבשה עליהם, אולם אין לאל ידו להושיעם.

לאחר צאתם של ר' פרץ וזוגתו מחדרו של הרבי הבחין לפתע ר' אלעזר כי הדלת נפתחת ובעדה נראה לא אחר מאשר הרבי בעצמו בלויית משמשו, יחד יצאו מן החדר וירדו אל חצר הבית כשר' אלעזר עוקב אחריהם בעיניו, הרבי הסתובב בשטח החצר סקר אותה במבטו ולפתע קרא אל משמשו ואמר בהחווות על זווית מסוימת, לדעתי, מתאים להקים במקום זה בית בן שתי קומות, ובו חדרי לינה לרוב, 'כאן' צודד עצמו לזווית אחרת חושבני שטוב יהיה להקים אורוות סוסים רחבות ידיים, הרבי המשיך במהלכו לאורך החצר כשבמשך כל העת הוסיף לתאר את הבניינים שטוב יהיה אם יקומו במקומות שציין, עם תום הטיול המוזר שב הרבי לחדרו וכעבור זמן מועט הבחין ר' אלעזר, שלא הרפה ממעקבו החרוץ, כי בני הפמליא מורידים למטה את כל הכבודה, בעלי העגלה רותמים את הסוסים והביקור הסתיים הרבי עלה למרכבתו ועזב את המקום באישון ליל, עתה ידעתי כי צודק הייתי בהתרחקות מהחסידים מרבתיים ומדרכיהם ברוך שהבדילני מן התועים מהם ומהמונם, נאנח ר' אלעזר והפטיר לעצמו באנקת רווחה, אחר כל מה שראו עיניי ושמעו אוזניי אין לי כל ספק בכך, רחמנות גדולה הוא על הנוהים אחריהם כעיוור המגשש באפלה, מעתה היה ר' אלעזר הסוחר ל"מתנגד מושבע"...

שנים רבות חלפו בינתיים והנה שוב הזדמן לו לד' אלעזר להגיע לרגלי מסחרו לאותה עיירה, בטבעיות פנה לתור אחר בית מלונו של ר' פרץ, בכוונה לשכור חדר ולשהות במקום ללינת לילה חוש-כיוון מפותח היה לו, ועל פי זכרונו כיוון את פעמיו אל המקום בו התארח בפעם האחרונה, אך להפתעתו הרבה לא איתר את המקום, הלך ושב שב והלך עד שהחליט להיעזר בעוברי אורח אך כשגם אלו החוו לו על המקום בו היה, שפשף את עיניו כלא מאמין הלא אין זה בית המלון הצנוע והפשוט שהכיר, אין זה הבית קטן הממדים בו שהה בפעם האחרונה לפני שנים מספר, הכל השתנה פנים חדשות באו לכאן, הוא סקר בהתפעמות את האחוזה המפוארת שנגלתה לנגד עיניו, ואז לפתע הלמו בזיכרונו דברי הרבי ר' דוד באותו טיול תמהוני, באישון לילה בחצר בית המלון הדל, כקול פטישים הכו כעת דברי הרבי, והדהדו באוזניו כשלמוזל עיניו המשתאות קם הכל והיה, אחת מהן לא נעדרה, הכל כאשר לכל, בדיוק כפי שתיאר הרבי, בית בן שתי קומות